

## ΕΝΑ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο όρος «βιομηχανικός σχεδιασμός» προέρχεται από τον Αγγλοσαξονικό “industrial design”, αναφέρεται συνήθως στα αντικείμενα καθημερινής χρήσης όλων των ειδών και κατηγοριών, και παραπέμπει στους τρόπους και τη διαδικασία παραγωγής τους. Η διαδικασία αυτή αφορά τόσο το σχεδιασμό όσο και την κατασκευή.

Ήδη στον προηγούμενο αιώνα, από τη δεκαετία τού 1920, το Bauhaus πρόβαλε πολεμικά την αναγκαιότητα υπέρβασης τού μεμονωμένου αντικειμένου που συνήθως παραγόταν με διαδικασίες βιοτεχνικές, όπως και το σχεδιασμό και την παραγωγή σχεδιασμένων ποιοτικών αντικειμένων μαζί, σε πολλαπλά ταυτόσημα αντίγραφα, με τη χρήση τής νέας τότε τεχνολογίας. Στο γενικότερο πλαίσιο τής εποχής τού μοντέρνου σχεδιασμού αλλά και τής Αρχιτεκτονικής, προέκυψαν, με τις νέες τεχνολογίες κατασκευής αλλά και με τα νέα υλικά, καινούργιες πρωτότυπες μορφές, οι οποίες εξέφραζαν την άρνηση τής παράδοσης και τις καινούργιες αντιλήψεις για το χώρο και τον άνθρωπο.

Ενώ όμως οι αρχές τού Bauhaus είχαν ως ιδεολογικό υπόβαθρο την αναφορά στον άνθρωπο όχι τόσο ως μονάδα, αλλά ως συστατικό τού κοινωνικού ιστού και των κοινωνικών μετασχηματισμών, σταδιακά, και μέχρι πλέον τις μέρες μας, το industrial design έχει μετεξελιχθεί σε ένα έργο παραγωγής αντικειμένων που σε μεγάλο βαθμό προβάλλουν τη διάχυτη ιδεολογία τής επίδειξης των ικανοτήτων τού σχεδιαστή και των πραγματικά εντυπωσιακών δυνατοτήτων τής τεχνολογίας. Προβάλλει, επίσης, και καλλιεργεί συστηματικά την ιδεολογία τής αυτοπροβολής, και τής ψευδεπίγραφης εξατομίκευσης των αντικειμένων που χρησιμοποιούνται. Με εξαιρετικές ταχύτητες προωθούνται και εναλλάσσονται στην αγορά, άπειρα διαφορετικά είδη και μορφές επίπλων, καθισμάτων, τραπεζιών, τηλεοπτικών συσκευών, ειδών υγιεινής (για αυτά πλέον, είναι να απορεί κανείς, ποιες φυσικές ανάγκες είναι δυνατόν να εξυπηρετούν με τις τόσο διαφορετικές, πραγματικά απίθανες, μορφές τους όπως ορθογωνικές, κυκλικές, ελλειψοειδείς, αιωρούμενες λεκάνες, σκαφοειδείς, κυκλικούς, επικαθήμενους, υποκαθήμενους νιπτήρες κ.λπ.;) μηχανών, αυτοκινήτων,

ποδηλάτων, παιδικών παιχνιδιών, οικιακών συσκευών. Όλα τα αντικείμενα, δηλαδή, που χρησιμοποιούνται καθημερινά έχουν γίνει προϊόντα βιομηχανικού σχεδιασμού.

Χωρίς, στην πραγματικότητα, τεχνικούς περιορισμούς και δεσμεύσεις, αφού η σύγχρονη τεχνολογία παρέχει όλες τις δυνατότητες σχεδιασμού και κατασκευής, τα σημερινά βιομηχανικά αντικείμενα αποκτούν οποιαδήποτε πιθανή ή επιθυμητή μορφή, από θεωρούμενες ως παραδοσιακές έως και θεωρούμενες ως μοντέρνες. Οι μορφές αυτές κατά κανόνα είναι ισχυρά φορτισμένες με κοινωνικό περιεχόμενο. Μοναδική εξαίρεση σε όλο αυτό το γενικό αισθητικό μπέρδεμα, αποτελούν αντικείμενα των οποίων ο σχεδιασμός έχει ως σκοπό την παραγωγή εργαλείων με ιδιαίτερες απαιτήσεις. Στην κατηγορία αυτή θα μπορούσαν να ενταχθούν, για παράδειγμα, ιατρικά εργαλεία και μηχανήματα, όπως οδοντιατρικά καθίσματα, ηλεκτροκίνητα ή χειροκίνητα καροτσάκια για άτομα με αναπηρίες, τεχνητά ανθρώπινα μέλη, και πολλά άλλα, τα οποία συνιστούν πρακτικά εργαλεία για την αντιμετώπιση του ανθρώπινου πόνου. Όλα αυτά, μάλιστα, συμβαίνουν χωρίς οποιεσδήποτε παραχωρήσεις και συμβιβασμούς ως προς την αισθητική τους.

Εδώ και μερικά χρόνια εμφανίστηκε, χωρίς κανείς να το προσέξει, στους δρόμους των μεγάλων κυρίως πόλεων ένα περίεργο αντικείμενο, το οποίο όμως παρουσιάζει ορισμένα ιδιαίτερα σημαντικά χαρακτηριστικά. Το αντικείμενο αυτό είναι ο αυτοσχέδιος πάγκος στον οποίο εκθέτουν το εμπόρευσμά τους οι παράνομοι μικροπωλητές. Πρόκειται για μια κατασκευή από φύλλα χαρτονιού οντουλέ, επεξεργασμένα στο χέρι με τρόπο που να το καθιστούν εύχρηστο, ελαφρύ και εξαιρετικά πρακτικό. Αποτελείται από δύο βασικά τμήματα: την οριζόντια επιφάνεια του πάγκου, και τη βάση στην οποία στηρίζεται η οριζόντια αυτή επιφάνεια. Η οριζόντια επιφάνεια του πάγκου είναι ένα ορθογώνιο φύλλο χαρτονιού πάνω στο οποίο απλώνεται συνήθως ένα υπόλευκο ύφασμα για την έκθεση του εμπορεύματος. Η βάση είναι ένα επίμηκες φύλλο χαρτονιού τσακισμένο στη μέση και ενισχυμένο με χοντρή αυτοκόλλητη ταινία έτσι ώστε κατά τη χρήση να παίρνει τη μορφή ενός ρόμβου τοποθετημένου όρθια. Με τη λύση αυτή, το χαρτόνι αποκτά ακαμψία και σταθερότητα καθώς και την απαιτούμενη αντοχή για να παραλάβει το βάρος από το φορτίο του εμπορεύματος. Κατά τη μεταφορά και πολλές φορές για το

βιαστικό μάζεμα που ενδεχομένως θα χρειαστεί, η βάση διπλώνεται, γίνεται επίπεδη, και δημιουργεί κάτι σαν ανοικτό φάκελο εντός του οποίου τοποθετείται το άλλο τμήμα της κατασκευής δηλ. η οριζόντια επιφάνεια του πάγκου. Τα χαρτόνια τελικά δένονται με σπάγκο ή κορδέλα που δημιουργεί χειρολαβή, ενώ το ύφασμα γίνεται μπόγος που περιέχει το εμπόρευμα.

Αυτή η τόσο απλή στη σύλληψη και την εφαρμογή της κατασκευή διακρίνεται για τις εξής πολύ συγκεκριμένες έξυπνες επιλογές:

- α. Έχει ελάχιστο κόστος, αφού τα χαρτόνια είναι συνήθως ανακυκλωμένα χαρτοκιβώτια συσκευασίας.
- β. Μεταφέρεται πολύ εύκολα, αφού γίνεται επίπεδη, δεν καταλαμβάνει χώρο, δεν έχει όγκο, και πολλά τέτοια κομμάτια μπορούν επίσης να φορτωθούν σε κάποιο μικρό τρίκυκλο, και να διαμοιραστούν στους χρήστες.
- γ. Είναι ελαφριά, αφού το ίδιο το υλικό του οντουλέ χαρτονιού είναι ελαφρύ.
- δ. Είναι ανθεκτικό για τη χρήση για την οποία προορίζεται.
- ε. Είναι φθαρτό, από ανακυκλωμένο και ανακυκλώσιμο υλικό, και μπορεί χωρίς οποιαδήποτε περιβαλλοντική επίπτωση, να πεταχτεί έπειτα από ορισμένο αριθμό χρήσεων. Είναι κατά συνέπεια οικολογικό.
- στ. Είναι αυστηρά εργονομικό, αφού οι διαστάσεις και οι αναλογίες εξυπηρετούν πλήρως τις απαιτήσεις που επιβάλλονται από την ιδιαίτερη λειτουργία και χρήση του.
- ζ. Είναι λιτό, με οικονομική χρήση του υλικού, και κυρίως χωρίς οποιαδήποτε προσπάθεια ή έστω επίφαση ωραιοποίησης.
- η. Είναι τέλος ένα αντικείμενο χειροποίητο που δεν απαιτεί οποιαδήποτε ιδιαίτερη τεχνολογία για την κατασκευή του, αλλά μπορεί εύκολα και γρήγορα να παραχθεί σε μεγάλους αριθμούς.

Τελικά, πόσα από τα τόσα πολλά προϊόντα βιομηχανικού σχεδιασμού που κυκλοφορούν στην αγορά συγκεντρώνουν όλες αυτές τις ιδιότητες αυτού του χειροποίητου αντικειμένου;